

omnibusosakeyhtiön ehdotusta, päätti¹⁾ oikeuttaa yhtiön sen muita raide-laitteita koskein voimassa olevin ehdoin täydentämään Etu-Töölössä olevaa yksiraiteista linjaa rakentamalla toiset raiteet pitkin Arkadian-, Runebergin- ja Museokatuja ja yksinkertaiset raiteet viimeksimainitulle kadulle Cygnaeuksenkadun ja Turuntien välille sekä liikennöimään näitä raiteita; sekä palauttaa asian muilta osiltaan rahatoimikamariin, jonka tuli tutkia, oliko Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön mahdollista liikennöidä Fredrikinkatua ilmajohto-omni-busseilla.

4. Kaupungille kuuluvain talojen ja rakennusten käyt-tämistä määrättyihin tarkoituksiin sekä sellaisten raken-nusten teettämistä ja kunnossapitoa koskevat kysymykset.

Muutamien Länt. Pihlajasaaren huvilain lunastaminen. Kaupungin ja sen Länt. Pihlajasaarella olevien vuokraajain kesken voimassa olevan sopi-muksen mukaan saaren huvilapalstain vuokraus meni umpeen kuluvan vuoden päättyessä, ja kaupungilla oli oikeus vaatia kaikki mainituilla palstoilla olevat rakennukset poistettavaksi. Koska vuokraajain eduista välin-pitämätön kaupungin oikeuden hyväksikäyttäminen kuitenkin voitaisiin leimata liian ankaraksi, varsinkin milloin kaupunki voi käyttää saarella olevia rakennuksia omiin tarkoituksiinsa, kaupunginvaltuusto päätti²⁾ valtuuttaa rahatoimikamarin enintään 380,500 markan hinnasta lunastamaan kyseelliset rakennukset sekä muut huvilapalstoilla olevat laitteet, joiden arvon rakenuskonttori oli arvioinut yhteensä 646,000 markaksi. Tarvittavan kauppahinnan suorittamiseksi merkittäisiin edellä mainitun suuruinen määräraha kaupungin vuoden 1929 menosääntöön.

Palolaitoksen laajentaminen. Kaupunginvaltuusto hyväksyi³⁾ kaupun-ginarkkitehdin laatimat Korkeavuorenkadun tontille n:o 7 aikaisemmin raken-nettavaksi päätetyn⁴⁾ rakennuksen pääpiirustukset, jotka poikkesivat hyväksytyistä luonnospiirustuksista sikäli, että koko ensimmäinen kerros niiden mukaan sisustettaisiin autotalliksi.

Paloasemat. Kallion paloaseman saatua käytettäväkseen paloautoja se tulipalojen sattuessa kaupungin koillisosissa kykeni tuomaan apua nopeam-min kuin Hermannin asema, jolla oli käytettävänä ainoastaan hevosajoneu-voja. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päätti⁵⁾, että Hermannin asema lakkautettaisiin ja sen puiset rakennukset siirrettäisiin Sörnäisten niemelle, missä palonvaara oli suuri ja minne sen vuoksi olisi järjestettävä pysyväinen vartiointi. Muuton kustantamiseksi oli vuoden 1929 menosääntöön merkittävä 175,000 markan määräraha. Talousarviovaliokunnalle annettiin tehtäväksi harkita, oliko syytä osoittaa varoja paloaseman rakentamiseksi Käpylään, ja sen ehdotuksesta merkittiin sittemmin vuoden 1929 menosääntöön tähän tarkoitukseen 910,000 markan määräraha.

Hietaniemenkadun poliisitalo. Jotta Hietaniemenkadun uuden poliisitalon rakennustyöt voisivat jatkua keskeytymättä, rahatoimikamari oli oikeuttanut kaupungin yleisten töiden hallituksen jo vuonna 1927 käyttämään 150,000

¹⁾ Valt. pöytäk. 31 p. lokak. 10 §. — ²⁾ S:n 12 p. jouluk. 18 §; ks. myös tätä kert. s. 21. — ³⁾ Valt. pöytäk. 4 p. huhtik. 7 §. — ⁴⁾ Ks. v:n 1927 kert. s. 30. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 28 p. marrask. 14 §; vrt. tätä kert. s. 37, 46 ja 102.

markkaa vuoden 1928 menosääntöön mainittua rakennusta varten merkitystä määrärahasta sekä anonut toimenpiteelleen kaupunginvaltuuston hyväksymistä, minkä valtuusto myönsikin ¹⁾.

Sittemmin kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ ennakolta myöntää kaupunginkassasta kahden hissien hankkimiseksi Hietaniemenkadun poliisitaloon sekä erinäisten täydennystöiden suorittamiseksi siellä yhteensä 297,600 markkaa, mikä rahamäärä oli merkittävä vuoden 1929 menosääntöön.

Poliisilaitoksen autotallin laajentaminen. Rahatoimikamari ilmoitti, että poliisilaitos oli saanut käytettäväkseen uuden miehistöauton, joka ei mahtunut Sofiankadun varrella olevaan laitoksen autotalliin, ja että kamari tämän johdosta oli antanut laajentaa mainittua autotallia 30,000 markan kustannuksin. Kamarin anomuksesta kaupunginvaltuusto hyväksyi ³⁾ tämän toimenpiteen ja määräsi, että mainittu kustannus oli suoritettava talousarvion määrärahasta Ylimääräiset työt kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan.

Kunnallisen teurastamon rakennuttaminen. Vuonna 1923 viimeksi käsitellessään kysymystä kunnallisen teurastamon rakennuttamisesta kaupunginvaltuusto päätti ⁴⁾ antaa rahatoimikamarille tehtäväksi yksissä neuvoin terveydenhoitolautekunnan kanssa lähettää Skandinavian maihin kaksi sopivaa henkilöä tutustumaan uusimpiin teurastamoihin ja keräämään aineistoa, joka valaisisi kysymystä, olisiko kaupungin teurastuslaitoksen rakennussuunnitelman supistamista katsottava tarkoituksenmukaiseksi. Tämän päätöksen johdosta rahatoimikamari asetti ⁵⁾ komitean, jonka tuli edelleen valmistella teurastamokysymystä, ja kesällä 1923 kaksi komitean jäsenistä, senaattori A. Castrén ja professori vapaah. O. von Hellens, tekivät kaupunginvaltuuston edellyttämän opintomatkan. Kun kysymystä sen jälkeen oli pohdittu saavutettujen kokemusten pohjalla ja eri ehdotuksia käsitelty komiteassa, tämä keväällä 1926 antoi jäsenelleen von Hellensille toimeksi uudestaan tehdä opintomatkan Tukholmaan ja Osloon tutustuakseen sikäläisissä teurastamoissa toteutettuihin nykyaikaisiin parannuksiin, minkä ohessa hankittiin tietoja muualla ulkomailla sodan jälkeen rakennetuista teurastamoista. Saatuaan siten käsityksen siitä, mitä vaatimuksia nykyaikaisen teurastuslaitoksen katsottiin olevan täytettävä, komitea antoi Helsinkiin rakennettavaksi suunnitellun laitoksen lopullisen kustannusarvion laatimisen tehtäväksi arkkitehti K. Lindahlille kehoittaen häntä ottamaan huomioon, että aikaisemmin suunnitellun markkinahallin sijaan oli rakennettava eläimiä varten markkinatalli, johon ei tarvittu kattovalaistusta, ja että sekä lihan tukkukauppa että kaikki lihantarkastus oli siirrettävä teurastamon alueelle. Tehtävänsä täyttäneen arkkitehti Lindahl sittemmin antoi pyydetyn kustannusarvion, joka päättyi 25,300,000 markkaan jakautuen seuraaviin eriin: palvelijaston rakennus 950,000 markkaa, ison karjan talli 1,160,000 markkaa, pienkarjan, sikojen ja hevosten talli 550,000 markkaa, suuren karjan teurastushalli 2,680,000 markkaa, sikojen teurastushalli 1,440,000 markkaa, teurastushallien ja jäähdytyslaitoksen välinen katettu yhdistyskäytävä 140,000 markkaa, kone- ja jäähdytysuhuone 8,400,000 markkaa, suoltenpesu- ja lantahuone 1,020,000 markkaa, yhdyskäytävän sekä suoltenpesu- ja lantahuoneen välinen katettu käytävä 170,000 markkaa, lihantarkastamo ynnä terveystoimisto 1,500,000 markkaa, lihan tukkukaupan myyntihalli 1,380,000 mark-

¹⁾ Valt. pöytäk. 25 p. tammik. 15 §. — ²⁾ S:n 30 p. toukok. 12 §. — ³⁾ S:n 17 p. lokak. 7 §. — ⁴⁾ Ks. v:n 1923 kert. s. 40—41. — ⁵⁾ S:n s. 258.

kaa, kuormausosasto ja tutkimuspiltiltuut 285,000 markkaa, lannan lastausosasto 79,000 markkaa, eri rakennusten väliset lämpöjohto- ja maanalaiset yhdistyskanavat 629,000 markkaa, viemäri-, vesi- ja kaasujohdot sekä puhdistus- ja sadevesikaivot ynnä septitankki 613,000 markkaa, erään tontin osan tasoittaminen sekä kiveäminen, aita ja portit 2,794,000 markkaa, rautatie-raiteet 823,000 markkaa, ulkovalaistus 100,000 markkaa ja sekalaista 587,000 markkaa. Vuonna 1922 laadittu kustannusarvio päättyi 26,489,000 markkaan. Pääasiassa rakennuskustannusten kohoamisesta johtui, etteivät arvioidut kustannukset olleet sanottavasti vähentyneet siitä huolimatta, että suunnitelmaa oli jonkin verran supistettu. Komitea oli kuitenkin sitä mieltä, että rakennussuunnitelman toteuttamisen viivästyminen oli ollut eduksi kysymyksen lopulliselle ratkaisulle, koska komitea sillävälin oli voinut tutustua ulkomailta tällä alalla viime aikoina saavutettuihin arvokkaihin kokemuksiin.

Rahatoimikamari lähetti komitean asiasta laatiman mietinnön¹⁾ kaupunginvaltuustolle omasta puolestaan huomauttaen, että Helsingin yksityisen teurastuslaitoksen vuokraoikeus siihen alueeseen, jolla sen rakennukset ja laitteet sijaitsivat, meni umpeen kesäkuun 1 p:nä 1930, minkä vuoksi kysymys ajanmukaisen kunnallisen teurastuslaitoksen aikaansaamisesta kamarin mielestä vihdoinkin oli otettava ratkaistavaksi. Tämä oli sitäkin välttämättömämpää, koska asutus oli levinnyt perin puutteellisen ja vanhanaikaisen yksityisen teurastuslaitoksen välittömään läheisyyteen, missä laitoksen aiheuttamat terveydelliset haitat vähitellen olivat käyneet sietämättömiksi. Toinen syy, miksi teurastuslaitoksen rakennustöiden jatkamiseen viipymättä oli ryhdyttävä, oli se kaupungineläinlääkärin esiintuoma tosiseikka, että maaseudun teurastamot uhkasivat anastaa Helsingin lihamarkkinat. Ajanmukaisen teurastus- ja lihantarkastuslaitosten puute oli myöskin kaupungineläinlääkärin lausunnon mukaan sen epäkohdan syynä, että Helsingissä runsain määrin pidettiin kaupan toisluokkaista lihaa ja että siitä maksettiin ensiluokkaisen tavaran hinta.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti²⁾

että kunnallisen teurastamon rakennustöiden jatkamiseen oli viipymättä ryhdyttävä pääasiallisesti noudattamalla rahatoimikamarin komitean esittämää supistettua ohjelmaa;

asettaa tätä tarkoitusta varten kahdeksanjäsenisen rakennustoimikunnan, jossa teurastamon johtaja olisi itseoikeutettu jäsen ja jonka muista jäsenistä kaupunginvaltuusto valitsisi viisi, rahatoimikamari yhden ja terveydenhoitolautakunta yhden;

vahvistaa rakennustoimikunnan puheenjohtajan palkkion 20,000 markaksi kaiken kaikkiaan ja toimikunnan jäsenten palkkion 100 markaksi kokoukselta;

antaa rakennustoimikunnalle tehtäväksi laatia yksityiskohtaiset piirustukset, kustannusarviot ja rakennusohjelman sekä alistaa nämä kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi sekä valtuuston annettua hyväksymisensä rakennuttaa teurastuslaitoksen;

oikeuttaa rahatoimikamarin ennakolta myöntämään rakennustoimikunnalle kaupunginkassasta 500,000 markkaa, mikä määrä oli otettava huomioon vuoden 1929 talousarviossa.

Kivelän sairaalan uudisrakennukset. Kivelän sairaalan johtaja oli ilmoittanut, ettei Kivelän sairaalan uutta keittiörakennusta voitu ottaa käytän-

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 19. — ²⁾ Valt. pöytäk. 19 p. syysk. 9 §.

töön, ennenkuin sen vieressä oleva likakaivo sekä vanha rappeutunut tallirakennus käymälöineen oli purettu. Mainitut rakennukset estivät ajoneuvojen pääsyn keittiörakennuksen luo ja olivat terveydellisessä suhteessa sopimattomat keittiörakennuksen naapureiksi. Tämän ilmoituksen johdosta kaupunginvaltuusto päätti¹⁾, että Kivelän sairaalan vanha puinen tallirakennus purettaisiin ja sen sijaan rakennettaisiin rakennus, joka käsittäisi tallin, autovajan y. m., sekä lisäksi halkovaja, kaikki rahatoimikamarin lähettämien luonnospiirustusten mukaisesti; että arvioidut kustannukset, 400,000 markkaa, suoritettaisiin määrärahasta Ylimääräiset työt kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan; että työt suoritettaisiin vakinaisina töinä alentamattomin työpalkoin; sekä että uuden tallin rakennustöitä ei saanut aloittaa, ennenkuin kaupunginvaltuusto oli hyväksynyt sen asemapiirroksen.

Kaupungin yleisten töiden hallitus laaditti sen jälkeen viimeksimainitun rakennuksen asemapiirrosehdotuksen, jossa sairaalan laajentamismahdollisuudet oli otettu hyvin huomioon ja jonka kaupunginvaltuusto myös hyväksyi²⁾.

Tuberkuloosisairaala. Tuberkuloosisairaalan rakennustoimikunta toi esiin, että autojen sekä niitä varten tarvittavan autovajan oli katsottava kuuluvan nykyaikaisen sairaalan varusteihin, minkä johdosta toimikunta oli antanut arkkitehti E. Forsmanille tehtäväksi laatia kahden autovajan piirustukset, joissa kummassakin olisi tilaa neljälle autolle ja jotka rakennettaisiin tuberkuloosisairaala-alueen pohjoisrajalle siten, että ne liittyisivät hallintorakennuksen kumpaankin päätyyn. Nämä piirustukset toimikunta lähetti kaupunginvaltuustolle samalla esittäen valtuuston päätettäväksi, että autovajat rakennettaisiin ja tätä varten myönnettäisiin tarvittava määräraha. Tähän myöntyen valtuusto päätti³⁾, että tuberkuloosisairaalaan rakennettaisiin autovaja laadittujen piirustusten mukaisesti, ja antoi rakennustoimikunnan käytettäväksi tähän tarkoitukseen 372,700 markkaa, mikä määrä oli ennakolta maksettava kaupunginkassasta ja aikanaan merkittävä vuoden 1929 menosääntöön.

Kaupunginvaltuuston vahvistaman tuberkuloosisairaalan rakennusohjelman mukaisesti oli erääseen sairaalan paviljongeista sisustettava ruumiiden säilytyshuone. Sairaalan ylilääkäri lausui kuitenkin ehdottomana käsityksenään, että tämä järjestely oli mitä suurimmassa määrässä sopimaton sekä terveydellisistä että psykologisista syistä: jokapäiväisten ruumiiden kuljetusten ja hautajaissaattojen näkeminen ei voinut olla vaikuttamatta masentavasti potilaihin. Rakennustoimikunta oli senvuoksi hankkinut arkkitehti E. Forsmanilta erillisen ruumishuone- ja kappelirakennuksen piirustukset, joka rakennus sijoitettaisiin sairaala-alueen koilliskulmaukseen, aivan sen itärajalle, ja piirustusten mukaan käsittäisi kappelihuoneen, vainajan omaisille tarkoitettun huoneen, ruumiinleikkaushuoneen, lääkärinhuoneen ja käärinhuoneen sekä kellarikerroksessa ruumishuoneen, parihuoneen y. m. ruumiiden säilytykseen tarpeellisia huoneita. Kaupunginvaltuusto hyväksyi⁴⁾ esilletuodut näkökohdat ja päätti merkitä vuoden 1929 talousarvioon 721,450 markan määrärahan erillisen kappeli- ja ruumishuonerakennuksen teettämiseksi tuberkuloosisairaalaan sekä oikeuttaa sairaalan rakennustoimikunnan jo kuluvana vuonna ennakolta käyttämään myönnettyt varat tarkoitukseensa.

Erään rakennuksen osto. Rahatoimikamari ilmoitti 10,000 markasta ostaneensa rouva E. Bergströmltä kymmenen huonetta käsittävän asuin-

¹⁾ Valt. pöytäk. 21 p. maalisk. 6 §. — ²⁾ S:n 9 p. toukok. 3 §. — ³⁾ S:n 13 p. kesäk. 24 §. — ⁴⁾ S:n 13 p. kesäk. 25 §.

rakennuksen, joka sijaitti erällä tuberkuloosisairaalan alueella olevalla tontilla, jonka vuokra-aika oli päättynyt lokakuun 1 p:nä. Kamari oli ryhtynyt tähän toimenpiteeseen tuberkuloosisairaalan ylilääkärin esityksestä, tämä kun oli ollut sitä mieltä, että kyseellinen rakennus sopivasti voitiin sisustaa asunnoiksi erälle sairaalan toimihenkilöille, joille ei voitu varata tilaa sairaalarakennuksissa, mutta joiden välttämättömästi täytyi asua sairaalan välittömässä läheisyydessä. Kaupunginvaltuusto hyväksyi¹⁾ kamarin toimenpiteet ja myönsi Sekalaisten menojen pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan 10,000 markan määrärahan kauppahinnan suorittamiseen ja 20,000 markkaa rakennuksen kunnostamiseen.

Sofianlehdon pientenlastenkoti. Kaupunginvaltuusto hyväksyi²⁾ kaupungin yleisten töiden hallituksen lähettämät Sofianlehtoon rakennettavan³⁾ pientenlastenkodin pääpiirustukset sekä niihin liitetyn, 6,550,100 markkaan päättyvän kustannusarvion. Koska pientenlastenkodin rakennuttamista varten jo oli kuluvan vuoden menosääntöön merkitty⁴⁾ 3,000,000 markkaa, valtuusto päätti merkitä vuoden 1929 talousarvioon loput tarvittavasta määrästä eli 3,550,100 markkaa sekä lisäksi 375,000 markkaa eräiden koneellisten laitteiden hankkimiseksi lastenkotiin sekä sen ympäristön tasoittamiseen ja kaunistamiseen.

Käpylän kansakoulutalo. Kaupunginvaltuusto hyväksyi⁵⁾ kaupungin-arkkitehdin laatimat valtuuston aikaisemman päätöksen⁶⁾ nojalla Käpylän kortteliin n:o 838 rakennettavan koulutalon pääpiirustukset sekä niihin liittyvän, 7,800,000 markkaan päättyvän kustannusarvion, kuitenkin siten, että kaupungin yleisten töiden hallitusta kehoitettiin yksissä neuvoin terveydenhoitolautakunnan ja suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan kanssa tekemään piirustuksiin muutos tilan varaamiseksi oppilaiden hammashoitoa varten.

Koska Käpylän uuden kansakoulurakennuksen rakennustyö oli edistynyt arvioitua pitemmälle, kaupunginvaltuusto estääkseen rakennustöiden keskeytymisen, päätti⁷⁾ oikeuttaa kaupungin yleisten töiden hallituksen kertomusvuoden aikana ennakolta käyttämään 2,000,000 markkaa vuoden 1929 menosääntöön mainittua rakennustyötä varten merkittävästä määrärahasta.

Kansakoulutalon rakentaminen. Ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnan ilmoitettua, että mainittujen koulujen käytettäväksi luovutettu Toukolassa oleva koulutalo välttämättömästi vaati perinpohjaisia muutostöitä voidakseen jatkuvasti täyttää tehtävänsä, rahatoimikamari oli tutkinut kysymystä ja tällöin vakuuttanut siitä, ettei kyseellistä puutteellista ja tulenvaarallista puutaloa enää ollut käytettävä koulutarkoituksiin, vaan että sen sijaan oli saatava ajanmukainen uudisrakennus. Kaupunginvaltuusto yhtyi tähän kamarin käsitykseen ja päätti⁸⁾, että ruotsinkielisille kansakouluille oli rakennettava koulutalo kaupungin alueen koillisosaan sekä että tätä tarkoitusta varten oli merkittävä 1,000,000 markan suuruinen siirtomääräraha kaupungin vuoden 1929 menosääntöön.

Kansakoulu. Uusien ajanmukaisten käymäläin aikaansaamiseksi kesän aikana Porthaninkadun kansakoulutaloon kaupunginvaltuusto myönsi⁹⁾ 150,000 markan suuruisen määrärahan maksettavaksi ennakolta kaupunginkassasta ja sittemmin merkittäväksi vuoden 1929 menosääntöön.

1) Valt. pöytäk. 31 p. lokak. 12 §. — 2) S:n 3 p. lokak. 35 §. — 3) Ks. v:n 1927 kert. s. 35. — 4) S:n s. 96. — 5) Valt. pöytäk. 9 p. toukok. 6 §. — 6) Ks. v:n 1927 kert. s. 32. — 7) Valt. pöytäk. 17 p. lokak. 11 §. — 8) S:n 12 p. jouluk. 17 §; ks. myös tätä kert. s. 23. — 9) Valt. pöytäk. 7 p. maalisk. 6 §.

Sähkölaitoksen talousrakennuksen laajentaminen. Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen tehtyä selvää sähkölaitoksen hallintorakennuksessa valitsevan tilanahtauden aiheuttamista vaikeuksista ja ehdotettua, että mainittua rakennusta laajennettaisiin hallituksen toimesta laadittujen, esitykseen liitettyjen luonnospiirustusten mukaisesti, kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ periaatteellisesti hyväksyä tämän ehdotuksen. Vuoden 1929 menosääntöön otettiin ²⁾ sittemmin 4,500,000 markan suuruinen määräraha, joka vastasi mainittuna vuonna suoritettavaa osaa yhteensä 6,332,000 markaksi arvioiduista kustannuksista.

Katajanokan tavara-asema. Kaupungin yleisten töiden hallitus ilmoitti, että tavara-aseman järjestäminen Helsingin makasiinosakeyhtiön Katajanokalla olevaan varikkorakennukseen ei ollut voinut tapahtua vuonna 1927, kuten aikomuksena oli ollut ³⁾, koska yhtiö ei ollut voinut luovuttaa kaupungille sovittua huoneistoa, ennenkuin korttelissa n:o 187 olevan varikkorakennuksen lisärakennus oli valmistunut. Tämä tapahtuisi kuluvana vuonna, mutta kirjelmän oheinen tarkka kustannuslaskelma osoitti, että käytettävänä oleva 350,000 markan määräraha oli liian niukasti arvioitu. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päätti ⁴⁾ oikeuttaa hallituksen ylittämään kyseellistä määrärahaa 220,000 markkaa.

Tulli- ja pakkahuoneen sisustustyöt. Kaupunginvaltuusto päätti ⁵⁾, että Katajanokan tulli- ja pakkahuoneeseen hankittaisiin kahdeksan vesiklosettia, ja myönsi tähän tarkoitukseen 71,500 markan suuruisen määrärahan, joka maksettaisiin ennakolta kaupunginkassasta ja aikanaan merkittäisiin vuoden 1929 menosääntöön.

Työnvälitystoimiston huoneisto. Rahatoimikamari ilmoitti, että sen oli ollut pakko riistää työnvälitystoimistolta sen miesosastoille luovutettu Etelärannan talossa n:o 10 sijaitseva huoneisto voidakseen siten laajentaa satamahallinnon ja Helsingin merimieshuoneen tarpeisiin luovutettuja liian ahtaita huoneistoja, sekä että mainituille työnvälitystoimiston osastoille oli vuokrattu eräs Helenankadun talossa n:o 4 sijaitseva huoneisto, jota kuitenkin oli korjattava ja muutettava, ennenkuin se soveltui aiottuun tarkoitukseen. Kaupunginvaltuusto päätti ⁶⁾ hyväksyä nämä kamarin toimenpiteet sekä osoittaa työnvälitystoimiston huoneiston tarpeellisia korjaus- ja sisustustöitä varten 51,000 markkaa, mikä määrä oli suoritettava vuoden tilierotuksesta.

Satamaliikennekonttorin ja merimieshuoneen sisustustyöt. Rahatoimikamari toi esiin, että satamaliikennekonttorin ja merimieshuoneen huoneistojen laajentamisen yhteydessä oli suoritettava erinäisiä sisustustöitä, joiden kustannukset kaupungin yleisten töiden hallitus oli arvioinut 119,000 markaksi. Samalla kamari ilmoitti merkinneensä mainitun suuruisen määrärahan vuoden 1929 talousarvioehdotukseensa ja antaneensa hallitukselle toimeksi heti panna työt käyntiin. Kamarin anomukseen myöntyen kaupunginvaltuusto hyväksyi ⁷⁾ nämä toimenpiteet.

Eläinklinikan perustaminen. Rahatoimikamari, joka oli asettanut erityisen komitean valmistelemaan kysymystä eläinklinikan perustamisesta, ehdotti ⁸⁾, että eräs neljännen poliisiaseman pihamaalla Pengerkadun 5:ssä oleva ulkokuonerakennus sisustettaisiin sairaiden eläinten vastaanottolaitokseksi. Kaupunginarkkitehdin laatimien piirustusten mukaan rakennuksen

¹⁾ Valt. pöytäk. 3 p. lokak. 33 §. — ²⁾ Ks. tätä kert. s. 101. — ³⁾ Ks. v:n 1926 kert. s. 27. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 25 p. tammik. 23 §. — ⁵⁾ S:n 13 p. kesäk. 18 §. — ⁶⁾ S:n 5 p. syysk. 28 §. — ⁷⁾ S:n 31 p. lokak. 8 §. — ⁸⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 29.

keskiosa käsittäisi m. m. kahdeksan koirapilttuuta, pienen huoneen sairaiden eläinten hoidosta huolehtivaa eläinlääkäriä varten sekä seinäkaapin lääkeaineiden säilyttämiseksi; ulkokuoneen eteläosa, jossa oli kuudelle hevoselle tarkoitettu talli, jaettaisiin väliseinällä kahteen osaan, joissa kummassakin olisi kolme hevospilttuuta, ja näistä osastoista pohjoispuoleinen järjestettäisiin sairaiden hevosten vastaanottolaitokseksi, kun taas eteläpuoleinen edelleen jäisi poliisilaitoksen käytettäväksi. Kaupunginvaltuusto hyväksyi ¹⁾ tämän ehdotuksen ja päätti merkitä kaupungin vuoden 1929 menosääntöön 30,000 markan suuruisen määrärahan Pengerkadun talon n:o 5 pihamaalla olevan ulkokuoneerakennuksen sisustuksen muutostöihin pienehkön läinsairaalan perustamiseksi sinne sekä antaa kaupungin yleisten töiden hallitukselle tehtäväksi suorittaa mainitut sisustusmuutokset pääasiallisesti edellä selostetun, kaupunginarkkitehdin laatiman piirustuksen mukaisesti.

Marian sairaala. Kaupungin sairaalain hallitus oli rahatoimikamarille lähettämässään kirjelmässä huomauttanut, että Marian sairaalan potilasmäärä oli lisääntynyt siinä määrin, ettei sairaalan pesulaitos enää kyennyt tyydyttämään sen pesuntarvetta, ja tämän johdosta rahatoimikamari oli hankkinut selvityksen laitoksen työtehon lisäämisen mahdollisuudesta. Kaupunginarkkitehti oli siten kehoituksesta laatinut ehdotuksen, jonka mukaan yksi pesukone ja sentrifuugi siirrettäisiin kulkutautisairaalaista Marian sairaalan pesulaitokseen ja sijoitettaisiin sen ensimmäiseen kerrokseen ja sen sijaan höyrymankeli sijoitettaisiin toiseen kerrokseen; sen ohessa tehtäisiin erinäisiä muutostöitä, ja koko järjestelystä arvioitiin koituvan kustannuksia 234,000 markkaa. Rahatoimikamari lähetti asiakirjat kaupunginvaltuustolle, joka päätti ²⁾, että Marian sairaalan pesulaitosta laajennettaisiin pääasiallisesti kaupunginarkkitehdin laatiman ehdotuksen mukaisesti, ja myönsi tätä tarkoitusta varten kaupungin yleisten töiden hallitukselle 234,000 markan suuruisen määrärahan maksettavaksi ennakolta kaupunginkassasta ja aikanaan merkitäväksi vuoden 1929 menosääntöön.

Sairaanhoitajatarasunnat. Kaupunginvaltuuston päätettyä ³⁾ luovuttaa Hietaniemenkadun tontilla n:o 7 olevan kivirakennuksen toisen kerroksen Marian sairaalan hoitohenkilökunnalle sairaalan johtaja oli perustellussa kirjallisessa esityksessä huomauttanut, etteivät mainitut huoneistot riittäneet tarkoitukseen, koska asuntoja tarvittiin vähintään 43 henkilölle, minkä lisäksi erinäiset sairaalan toimihenkilöt, jotka olivat sijoitetut kaupungin vuokraamiin yksityishuoneistoihin, myös olisi siirrettävä edellämainittuun kaupungin omistamaan taloon. Kirjelmä päättyi ehdotukseen, että kyseellisen kivitalon alakerroskin luovutettaisiin Marian sairaalan käytettäväksi. Sekä kaupungin sairaalain hallitus että rahatoimikamari puolsivat ehdotuksen hyväksymistä, varsinkin koska järjestyksen kannalta tuskin voitiin pitää sopivana, että samaan rakennukseen sijoitettiin osin naispuolista sairaanhoitohenkilökuntaa, osin naimattomia työmiehiä ja työläisperheitä, joille edellä mainittu alempi kerros oli ollut luovutettuna. Kamari katsoi, ettei uusien asuntojen hankkiminen viimeksimainituille tuottaisi vaikeuksia. Kaupunginvaltuusto päättikin ⁴⁾ luovuttaa Hietaniemenkadun tontilla n:o 7 olevan kivirakennuksen kokonaan asunnoiksi Marian sairaalan hoitohenkilökunnalle; tarkoitukseen aikaisemmin myönnettyjen määrärahojen lisäksi osoittaa kyseellisen rakennuksen ensimmäisen kerroksen erilaisiin muutos- ja kuntoonpano-

¹⁾ Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. 15 §; ks. myös tätä kert. s.124. — ²⁾ Valt. pöytäk. 13 p. kesäk. 26 §. — ³⁾ Ks. v:n 1927 kert. s. 119. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 13 p. kesäk. 23 §.

töihin 290,000 markkaa, mikä määrä maksettaisiin ennakolta kaupunginkassasta ja aikanaan merkittäisiin vuoden 1929 talousarvioon; sekä antaa sosialilautakunnalle tehtäväksi hankkia muualta sopivat huoneistot niille viidelle työläisperheelle, jotka asuivat puheena olevan ensimmäisen kerroksen huoneistoissa.

Kulkutautisairaalan laajennustyöt. Koska kulkutautisairaalan talousosastoa, jotta se, kuten tarkoituksena oli, voisi palvella myöskin tuberkuloosisairaalan tarvetta, oli laajennettava ja sinne hankittava erilaisia uusia koneita, kaupunginvaltuusto myönsi¹⁾ tähän tarkoitukseen määrärahoja yhteensä 1,898,719 markkaa, nim. pääluokkaan Sairaanhoidon merkityistä käyttövaroistaan 1,155,719 markkaa keittiöosaston ja pesulaitoksen laajentamiseksi ja erinäisten uusien koneiden hankkimiseksi niihin sekä sairaalan varastokellarin sisustamiseksi uudestaan ja 270,000 markkaa leipomon laajentamiseksi sekä ennakkomaksuna kaupunginkassasta 473,000 markkaa jäähdytyslaitoksen sisustamiseksi sekä uuden peruna- ja juurikasvikellarin rakentamiseksi. Viimeksimainittu rahamäärä oli aikanaan merkittävä vuoden 1929 menosääntöön.

Kivelän sairaalan muutostyöt. Kaupunginvaltuusto päätti²⁾ merkitä vuoden 1929 menosääntöön 1,324,400 markan suuruisen määrärahan erinäisten muutostöiden suorittamiseksi niissä kolmessa Kivelän sairaalan paviljongissa, jotka vapautuivat niihin sijoitettujen potilaiden tultua siirrettyiksi tuberkuloosisairaalaan. Samalla annettiin rahatoimikamarille tehtäväksi laatia ja jättää valtuustolle kaupungin sairaalain hallituksen ehdottamien kivipaviljongissa suoritettavien pienehköjen muutostöiden sekä torpiksi sanottujen kahden puupaviljongin perinpohjaisten korjausten kustannusarviot.

Reijolan (Greijuksen) sairaala. Sittenkuin oli selvitetty, että Reijolassa oleva Kivelän sairaalan anneksi palosuojeluksen suhteen oli niin huonossa kunnossa, että siellä hoidetut avuttomat vanhukset tulipalon sattuesssa todennäköisesti joutuisivat vaaraan, kaupunginvaltuusto päätti³⁾, että kyseellinen sairaala vähitellen tyhjennettäisiin ja kokonaan lakkautettaisiin tuberkuloosisairaalan aloitettua toimintansa, jolloin Kivelän sairaalassa vapautuisi sairassijoja. Kaupungin sairaalain hallitusta ja rahatoimikamaria kehoitettiin ryhtymään tästä päätöksestä aiheutuviin toimenpiteisiin.

Elokuvien esittäminen kansakouluissa. Rahatoimikamari ilmoitti, että suomenkieliset kansakoulut kamarin myöntämin määrärahoihin olivat hankineet elokuvakoneen⁴⁾, mutta että sitä ei voitu käyttää, ennenkuin oli sisustettu esityssali, joka vastasi elokuvahuoneistoja koskevia uusia asetuksia. Kamarilla oli aikomuksena myöntää Yleisten töiden pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan 62,000 markan määräraha mainittuun tarkoitukseen, kuitenkin edellyttäen, että kaupunginvaltuusto teki päätöksen elokuvaesityksiä varten tarvittavan salin sisustamisesta Neljännen linjan 13—15:ssä olevaan Kallion kansakoulutaloon kamarin kirjelmän oheisten piirustusten mukaisesti ja oikeutti kaupungin kaikki kansakoulut tarkastajaneuvoston määräämässä järjestyksessä tarpeen vaatiessa käyttämään salia. Kaupunginvaltuusto teki⁵⁾ päätöksensä kamarin ehdotuksen mukaisesti.

Erään lastentarhuoneiston täydennestyöt. Sekalaisten menojen pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan kaupunginvaltuusto myönsi⁶⁾ 15,000 markan suuruisen määrärahan Tehtaankadun talossa n:o 13 olevassa, Barnabon lastentarhalle ostetussa huoneistossa suoritettavia täydennystöitä varten.

¹⁾ Valt. pöytäk. 30 p. toukok. 19 ja 20 §. — ²⁾ S:n 31 p. lokak. 9 §. — ³⁾ S:n 8 p. helmik. 16 §. — ⁴⁾ Ks. v:n 1927 kert. s. 245. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 21 p. maalisk. 5 §. — ⁶⁾ S:n 12 p. jouluk. 33 §; ks. myös tätä kert. s. 55.

Lauttasaaren kansanpuisto. Valtion ja kaupungin välisessä suuressa tilusvaihdossa ¹⁾ kaupunki sai haltuunsa erinäisiä Lauttasaaren alueita, jotka rahatoimikamari ehdotti käytettäväksi siten, että saaren eteläisin niemke, n. 22.25 ha, järjestettäisiin kansanpuistoksi, kun taas siitä länteen olevat niemet, n. 16.75 ha, toistaiseksi saisivat jäädä sillensä ja niillä olevat rakennukset vuokrattaisiin vahvistetuista vuokrasta. Kansanpuistoksi ehdotettu alue oli viljelyskelpoista maata ja sekä lehti- että havumetsää kasvavaa. Sillä oli avonaisia paikkoja, jotka hyvin soveltuivat urheilu- ja leikkikentiksi, ja hyviä teitä kulki alueen halki. Myöskin tarpeelliset siltalaitteet olivat olemassa, mutta vaativat perinpohjaisia korjauksia. Erästä kunnallisneuvos J. Tallbergin perillisten omistamaa hirsistä asuinrakennusta, joka sijaitti kansanpuistoalueen länsiosassa, kaupungin yleisten töiden hallitus oli pitänyt liian rappeutuneena, jotta kaupungin kannattaisi sitä lunastaa, jota vastoin rahatoimikamari katsoi, että sitä jonkin aikaa voitaisiin käyttää osin vartijain asuntona, osin vaatimattomana kahvintarjoilupaikkana, ja sen johdosta ehdotti, että se ostettaisiin 15,000 markasta. Täydellisesti hyväksyen rahatoimikamarin ehdotuksen kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ luovuttaa Lauttasaaren eteläisen niemekkeen kansanpuistoksi sekä merkitä vuoden 1929 talousarvioon 100,000 markan määrärahan edellä mainitun rakennuksen kuntoonsaattamiseksi, siltain korjaamiseksi ja mukavuuslaitosten rakentamiseksi uuteen kansanpuistoon.

5. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

Torikauppa. Eräät henkilöt, jotka harjoittivat kauppaa osin Rautatientorilla, osin Harjutorin kauppahallissa ja joiden kaupungin kanssa tekemät myyntipaikkoja koskevat sopimukset rahatoimikamari oli sanonut irti osin kesäkuun 30 p:ään, osin kesäkuun 1 p:ään, anoivat edelliset, että kaupunginvaltuusto ottaisi käsitelläkseen kysymyksen uuden kauppahallin rakentamisesta ja sallisi heidän harjoittaa kauppaansa Rautatientorilla, kunnes heille voitiin osoittaa toinen paikka, jälkimmäiset taas, että valtuusto kumoaisi kamarin päätöksen. Rahatoimikamari ilmoitti sanoneensa irti myöskin n. s. narinkkakauppiaiden kanssa tehdyt, näiden Simonkadulla olevia myyntipaikkoja koskevat sopimukset heinäkuun 1 p:ään ja näiden kauppiaiden kamarilta anoneen, että tämä irtisanominen peruutettaisiin. Kyseellisen torikaupan lakkauttamista tarkoittavia toimenpiteitään kamari perusteli siten, että Rautatientorin koko pinta-ala tarvittiin liikennetarkoituksiin, että se osa Simonkatua, jolla katukauppaa harjoitettiin, lähitulevaisuudessa järjestettäisiin uudestaan ja sen vuoksi oli tyhjennettävä sekä että terveydenhoitolautakunta oli esittänyt muistutuksia Harjutorin kauppahallia vastaan. Kamari ei myöskään pitänyt välttämättömänä paikkain osoittamista muualta kyseellisen kaupan harjoittamista varten, koska yleisö voi suorittaa ostoksensa kaupungin riittävän lukuisissa elintarve- y. m. myymälöissä. Poikkeuksena oli kuitenkin puuastaiin kauppa, joka oli keskittynyt Rautatientorille ja jota varten kamari aikoi osoittaa toisen paikan.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti ³⁾, että Rautatientorin torikauppa lakkautettaisiin kesäkuun 30 p:nä, jolloin siellä harjoitettu puuastaiin kauppa siirrettäisiin Hakaniementorille; kehoittaa rahatoimikamaria

¹⁾ Ks. v:n 1927 kert. s. 20. — ²⁾ Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. 19 §. — ³⁾ S:n 25 p. huhtik. 11 §.